

RESUMÉ

PROMĚNY ŠLECHTY V ČESKÝCH ZEMÍCH

Václav Bůžek, Václav Grubhoffer, Libor Jan

Na základě starších i novějších historiografických poznatků se studie zabývá nejen okolnostmi vzniku, vývoje a vnitřního členění šlechty v českých zemích od raného středověku do 20. století, ale současně se snaží postihnout proměny kolektivní identity urozených osob jako sociální skupiny. Příslušnost ke šlechtě se odvozovala od schopnosti prokázat generace urozených předků. Vědomí tradice kladlo důraz především na utváření a péči o paměť, kterou bylo možno chápat jako klíčový konstitutivní prvek šlechtické identity. Jednu ze stěžejních snah šlechty tvořila představa neměnnosti. Průběh rituálů životního cyklu urozených osob tak zůstával od vrcholného středověku až do 20. století téměř beze změny. Na jedné straně představovaly v 19. století, kdy šlechta v důsledku přechodu od stavovské k občanské společnosti postupně ztrácela své výlučné postavení, veřejně prožívané ritualizované okamžiky mezi životem a smrtí prvek, na kterém urozené osoby budovaly svou novou společenskou mimořádnost. Na druhou stranu musely ale i ony vnímat proměny novověké společnosti. Šlechta byla nositelkou civilizačních, kulturních a hospodářských inovací. Vzděláváním, cestováním do zahraničí a pobytem ve dvorském prostředí vstřebávali šlechtici nové kulturní vzory a modely chování, které se s odstupem času šířili do dalších vrstev novověké společnosti.

Vzhledem ke stavu vědeckého poznání sice autoři nemohli věnovat stejnou pozornost všem fázím vývoje šlechty v českých zemích a všem změnám její identity. Přesto však dospěli k obecnějším závěrům, které se mohou stát východiskem pro další studium dějin urozených osob.